

Opschrift

Vergadering van 22 april 2025

Nummer: 2025_MV_00350

Onderwerp:

Mondelinge vraag van raadslid Sophie Vanonckelen: Nee is nee: toestemmingscultuur in Gent

Raadslid(-leden):

Sophie Vanonckelen - groen

Bevoegd: Mathias De Clercq

Betrokken: Bram Van Braeckevelt

Omschrijving van de vraag

Toelichting:

Er is deze maand in Vlaanderen heel wat te doen rond het onderwerp "consent", de wederzijdse, enthousiaste instemming voor men tussen de lakens duikt. De uitspraak rond de student gynaecologie die weliswaar schuldig werd bevonden, doch geen straf kreeg, lokte brede verontwaardiging uit en het kwam op 3 april ook tot protest hierover op de Kouter. Ook in andere steden was er protest.

Dit protest gaat over meer dan die ene juridische uitspraak. Het is een uiting van een pijnlijke vaststelling: de "nee" van een vrouw wordt nog al te vaak genegeerd en de gevolgen ervan, gaande van lastiggevallen of betast worden tot verkrachting, zijn louter voor het slachtoffer om te dragen. Het is niet aan ons om een juridische uitspraak in vraag te stellen, maar het is wel aan ons om gehoor te geven aan het protest en een beleid uit te tekenen dat a) een "culture of consent" creëert (een wederzijdse instemmingscultuur) en b) slachtoffers ernstig neemt.

Ik wil extra aandacht vragen voor het feit dat vele slachtoffers nog erg jong zijn.

De leerlingenbevraging van het Vlaams Expertisecentrum Alcohol en Drugs (VAD), een bevraging van representatieve groep van 7.522 leerlingen van 12 tot 18 jaar over hun middelengebruik, bracht aan het licht dat bijna 6 op de 10 jongeren die het laatste jaar alcohol dronken, daarna een slechte ervaring hadden. 9,9% van hen had onder invloed seksueel contact waar ze achteraf spijt van hadden. Op de school waar ik zelf lesgeef, bleek uit de leerlingenbevraging dat tientallen meisjes spijt hebben van bepaalde seksuele handelingen die ze hebben gesteld (of waartoe ze werden gedwongen) wanneer ze onder invloed waren.

De Zorgcentra na Seksueel Geweld geven ook aan dat de meerderheid van de aanmeldingen die zij krijgen, afkomstig is van 17- tot 19-jarige meisjes. Ze linken dat aan

het uitgaansleven. Ik denk dat elke ouder en elke leerkracht erg aangegrepen wordt door het feit dat dit al bij zeer jonge meisjes zo wijdverspreid is.

Het is duidelijk dat veel mensen nog onvoldoende begrijpen dat je geen instemming kan geven wanneer je ernstig onder invloed bent van alcohol of drugs. Volgens het seksueel strafrecht kan je op zo'n moment gewoon geen instemming geven. Jonge vrouwen moeten veilig en vrij kunnen uitgaan en daarvoor is er een grote mentaliteitswijziging nodig.

Gent heeft al inspanningen gedaan met de "Nee is nee, enkel ja is OK"-campagne en meldpunten op de Gentse Feesten.

Vraag:

- Hoe engageren we ons om als stad een "culture of consent" te creëren, meisjes en uiteraard ook jongens weerbaarder te maken?
- Hoe evalueren we de campagne "Nee is nee, enkel ja is OK"? Dienen we de boodschap van dergelijke campagnes aan te scherpen, vooral rond het aspect dat iemand onder invloed geen "ja" kan geven?
- Welke andere concrete stappen zijn mogelijk?
 - Komt consent voldoende aan bod in overleg met de nightlife-sector of in de opleidingen voor horeca-medewerkers?
 - Komt consent aan bod in de omstaandertrainingen die Amal aanbiedt rond seksuele intimidatie?

Antwoord

Zie link

Raadpleegomgeving - Open Data - Agendapunt

Geachte voorzitter, geachte collega's,

Sinds 2021 wordt een integrale aanpak van straatintimidatie en seksueel grensoverschrijdend gedrag uitgerold in Gent.

Door er als stad voor te kiezen om in te zetten op een lokaal beleid rond seksueel grensoverschrijdend gedrag, hebben we er mee voor gezorgd dat dit fenomeen niet in de taboesfeer is gebleven.

Want door als maatschappij over dit onderwerp te praten en in dialoog te gaan met elkaar, de schuld en de schaamte weg te halen bij de slachtoffers, en de daders hun verantwoordelijkheid te laten opnemen, dragen we bij aan de kritische succesfactoren om tot die "culture of consent" te komen.

Hier in Gent, maar ook daarbuiten.

Daarom licht ik graag toe hoe we als stad, samen met onder andere de vertegenwoordigers van het uitgaansleven en de organisatoren van de Gentse Feesten, dit lokaal beleid hebben vormgegeven.

De aanpak van seksueel grensoverschrijdend gedrag wordt gecoördineerd en alle acties worden gebundeld in een actieplan. Het actieplan is te vinden op de webpagina van Stad Gent.

Ik overloop een aantal specifieke luiken.

Te starten met de Gentse Feesten. De Gentse Feesten hebben van in het begin deel uitgemaakt van het actieplan. Wij evalueren jaarlijks de maatregelen die worden genomen met betrekking tot grensoverschrijdend gedrag in overleg met de pleinorganisatoren, de meldpuntmedewerkers, politie en de stadsdiensten. De maatregelen omvatten onder meer de sensibiliseringscampagne “nee is nee, enkel ja is OK”, de opleiding van barverantwoordelijken en barpersoneel, en ons welgekend Meldpunt.

Sensibilisering aan de hand van de campagne ‘nee is nee’ is erg zichtbaar aanwezig. Zo hebben we in totaal 42 herasdoeken verspreid over alle pleinen, 400 stickers in de publieke toiletten en 50 vuilnisbakken van IVAGO met een vlagje met dezelfde boodschap.

Je kan er met andere woorden moeilijk naast kijken als je op de Gentse Feesten rondloopt. We streven ernaar dat je als bezoeker te allen tijde de boodschap, waar het belang van consent expliciet wordt gemaakt, in het gezichtsveld hebt.

De boodschap bevat naast “nee is nee” ook een tweede deel namelijk “enkel ja is OK”. De boodschap is héél duidelijk en treffend en de campagne wordt positief geëvalueerd. Ieder jaar voorzien we opleidingen op maat voor het steeds wisselend personeelsbestand op de Gentse feesten. En dat niet enkel voor de horecamedewerkers; vorig jaar hebben we een 100-tal barverantwoordelijken van de feestenpleinen gevormd maar ook nog een 40-tal IVAGO-medewerkers en meer dan 20 professionals of vrijwilligers van het Rode Kruis. De deelnemers gaven na de vormingen aan tevreden te zijn over de inhoud, duur en toepasbaarheid.

Naast de opleidingen kregen verantwoordelijken en personeel ook handelings- en actieplannen aangeleverd met een handig overzicht wie wanneer kan gecontacteerd worden en een aantal tips.

Verschillende partners zoals de gemeenschapswachten, IVAGO, het Rode Kruis, kregen ‘infokaartjes’ met contactgegevens van hulp- en nooddiensten. Daarin is het Zorgcentrum voor seksueel geweld eveneens in opgenomen.

Het meldpunt is ondertussen ingeburgerd. In 2024 was deze elke nacht open tussen middernacht en 8u30 ’s morgens. Er waren telkens twee opgeleide medewerkers aanwezig. Er waren 55 meldingen waarvan 24 gerelateerd aan seksueel grensoverschrijdend gedrag. Andere meldingen waren gelinkt aan intoxicaties, gevallen van agressie of nood aan rust.

Het meldpunt werd in de Gentse Feestenzone bekend gemaakt door 50 borden op strategische locaties. Daarnaast werd het opgenomen in de app van de Gentse Feesten en de officiële kaart.

De aanwezigheid van een meldpunt wordt positief geëvalueerd. Er is een duidelijk handelingsprotocol opgesteld tussen het meldpunt, politie, hulpdiensten en het Zorgcentrum wat voor een vlotte afhandeling van meldingen leidt.

De huidige locatie aan het begin van de Bibliotheekstraat wordt echter ervaren als te ver buiten het feestgebouwen. Omdat bijna alle openbare ruimte tijdens de Gentse Feesten wordt ingenomen, is het een moeilijke zoektocht naar een locatie die enerzijds dicht genoeg is én voldoende afzondering biedt. We blijven met de stadsdiensten zoeken naar een oplossing.

Politiezone Gent neemt bijkomende maatregelen rond de aanpak van grensoverschrijdend gedrag tijdens de Gentse Feesten via een multidisciplinaire aanpak. Voorafgaand worden duidelijke afspraken gemaakt over onder ander de inrichting en werking van het meldpunt, de politionele aanpak bij een vermoeden van spiking en de samenwerking met het Zorgcentrum na Seksueel Geweld (ZSG).

Ook zij hebben de editie van 2024 positief geëvalueerd en hebben geen bijkomende aanbevelingen voor de editie van volgende zomer.

Los van de Gentse Feesten bieden politie en Dienst Preventie voor Veiligheid ondersteuning op grotere evenementen op het openbaar domein, zoals bijvoorbeeld tijdens de Student kickoff.

Organisatoren van evenementen en uitbaters kunnen altijd zelf aan de slag met het preventiemateriaal door de toolbox 'veiliger nachtleven' te raadplegen. De dienst Preventie Voor Veiligheid kan ondersteuning bieden bij het implementeren van de toolbox.

De toolbox werd in 2023 door onze diensten ontwikkeld in samenwerking met de nightlifecouncil en enkele collectieven zoals Go Boom, LEDA en Ask For Consent. De toolbox reikt zowel preventief als reactief concrete handvatten en goede praktijken aan om beter om te gaan met grensoverschrijdend gedrag in het nachtleven. Ook hier wordt gewerkt rond de boodschap "Nee is nee, enkel ja is OK".

In de infobrochure voor het barpersoneel staat er ook extra informatie met betrekking tot spiking zodat adequaat kan gereageerd worden bij een incident.

Specifiek in de Overpoort, naast de aanwezigheid van infocoaches, organiseren we in het kader van de themaweken een speciale actieweek rond seksueel grensoverschrijdend gedrag.

Sinds 2021 bestaat er een werkgroep rond seksueel grensoverschrijdend gedrag met stadsdiensten en vertegenwoordigers van het nachtleven.

De werkgroep 'safer nightlife' maakte recent een doorstart met de hervorming van de nightlifecouncil. Een sectorvertegenwoordiger trekt deze werkgroep in nauwe samenwerking met de dienst Preventie Voor Veiligheid.

Stad Gent is binnen het 'plan Samenleven' mentor van het lerend netwerk rond straatintimidatie. Er wordt vanuit andere steden gekeken naar wat er in Gent beweegt, en dat benadrukt nog maar eens onze pioniersrol die we inzake deze materie hebben opgenomen. Er is op regelmatige basis uitwisseling tussen Gent en andere centrumsteden.

Daarnaast maken we deel uit van een Belgisch-Nederlands uitwisselingsnetwerk rond veilig(er) nachtleven waar beste praktijken met elkaar worden gedeeld.

En het is niet toevallig dat we volgende maand gaststad zijn van het Internationaal Congres Club Health dat academici en praktijkwerkers over de hele wereld verzamelt rond het thema "Veilig uitgaan".

Wat betreft opleidingen werd een eerste vormingsreeks gegeven specifiek gericht op de nachthoreca bij de heropstart van het nachtleven na de Corona-pandemie.

Sinds 2021 kregen 479 personen werkzaam in het nachtleven een gratis vorming. De vormingen voor het nachtleven zijn maatwerk met voldoende praktijkvoorbeelden en ruimte voor het delen van eigen ervaringen en 'good practices'.

In de opleidingen voor horecapersoneel is consent één van de basisprincipes die wordt uitgelegd en besproken in de groep. De vormingen zijn niet verplicht maar vanuit de

sector is er een sterke vraag. De stad ontvangt nog steeds ondersteuningsvragen vanuit de horeca en niet enkel van horecazaken gelinkt aan het nachtleven.

De dienst Preventie Voor Veiligheid blijft vinger aan de pols houden om een optimale dienstverlening te bieden voor de sector.

De Gemeenschapswachten kregen ook allen een vorming zodat ze signalen kunnen capteren en correct kunnen handelen wanneer zij getuige zijn van grensoverschrijdend gedrag.

Kijken we vervolgens naar de rol en inzet van de politie.

De politiecoördinator voor het Zorgcentrum Seksueel Geweld en de coördinator UZ Gent voor het ZSG nemen deel aan informatiemomenten met de stadsdiensten, zowel voor het uitgaansleven in Gent als voor de Gentse Feesten specifiek.

In dat laatste geval worden alle betrokken partijen die in aanraking zouden kunnen komen met slachtoffers van seksueel geweld gebriefd over de werking van het ZSG, de rol van de politiediensten daarin en praktische afspraken en goede praktijken gedeeld. Binnen de basisopleiding krijgen politiemensen in spé vormingen rond het correct bejegenen van slachtoffers, waaronder slachtoffers van seksueel geweld. Bijkomend zijn al jaren opleidingen voorzien voor politiediensten over omgaan met slachtoffers van seksueel geweld.

In 2023 werd een vorming seksueel grensoverschrijdend gedrag gegeven aan de onthaalmedewerkers van PZ Gent. Er waren in totaal meer dan 35 deelnemers die allen de opleiding erg positief hebben geëvalueerd.

Daarnaast beschikt onze politiezone over een aantal zedeninspecteurs die kunnen opgeroepen worden door het Zorgscentrum Seksueel Geweld, voor de afname van het verhoor van slachtoffers die klacht wensen in te dienen.

De zedeninspecteurs genoten allemaal een intensieve opleiding van 3 weken om het slachtoffer zo goed mogelijk te ondersteunen tijdens heel het proces. Zij maken integraal deel uit van de holistische aanpak van het Zorgcentrum Seksueel Geweld dat als een absolute meerwaarde wordt ervaren.

Naast de integrale aanpak van Seksueel Grensoverschrijdend gedrag zet de stad onder ander in op het verhogen van de bewustwording en het versterken van burgers via verschillende acties. Zo werd het project 'Verborgene dochters', met middelen van Minister Gennez, opgestart waarbij OKAN meisjes versterkt en toegeleid worden naar meisjeswerkingen om hen zo uit hun sociaal isolement te halen en zo te emanciperen. Er wordt gewerkt door de Dienst Preventie voor Veiligheid aan een projectaanvraag 'Bouwen aan een cultuur van consent in het nachtleven' bij het Agentschap Binnenlandsbestuur (projectoproep aanpak gendergerelateerd geweld), waarbij er specifiek ingezet wordt op het sensibiliseren en versterken van de meest kwetsbare personen. Dit kan gaan over zowel potentiële slachtoffers, plegers en omstaanders van het nachtleven. Uit onderzoek en signalen blijkt dat feestvierders met een migratieachtergrond, mentale beperking, in (kans)armoede en de lgbti+ gemeenschap een verhoogd risico lopen op seksueel geweld. ?

Mevrouw Vanonckelen, om op uw vraag te antwoorden; Consent komt niet specifiek aan bod in de omstaandertraining naar burgers, omdat het een prikkeltraining is om actieve omstaander te worden bij elke vorm van 'ongewenst gedrag', dat kan gaan van racisme, homofobie, seksisme, enzovoort.

Afhankelijk van de eigen cases die ingebracht worden, geeft Amal de wettelijke context mee: consent is een voorwaarde tussen partijen, maar wat kan je doen als omstaander? Bij omstaanderstrainingen op maat aan Gentse organisaties bv. aan studentenverenigingen, jeugdbeweging komt consent en het geven van toestemming wel expliciet aan bod en sensibiliseert Amal onder andere via filmpjes.

Mevrouw Steendam, u vroeg ook nog naar specifieke cijfers rond spiking. Het is echter onmogelijk om conclusies te trekken op basis van het cijfermateriaal dat we voorhanden hebben. Ik heb deze recent ook meegegeven op schriftelijke vragen van respectievelijk raadslid Naeyaert en Yüksel.

De voorbije 5 jaar werden 98 meldingen in Gent geregistreerd. Deze betreffen aangiftes van slachtoffers waarbij een vermoeden is van spiking. De Gentse politie werkt samen met het openbaar ministerie om spiking aan te pakken. Er zijn interne procedures uitgeschreven om het fenomeen te registreren en te objectiveren. Bij grote evenementen geven we deze richtlijnen ook mee aan onze medewerkers op het terrein. Politie roept op om ook steeds aangifte te doen wanneer men slechtoffer of denkt slachtoffer geweest te zijn van spiking.

De laatste 5 jaar kon PZ Gent 3 verdachten arresteren. We beschikken niet over data betreffende de seponeringsgraad bij het Parket.

Ook bij de Gentse ziekenhuizen worden vermoedens van spiking heel ernstig genomen. Het is cruciaal om bij vermoeden van spiking binnen de 48 uur bloedstalen te laten afnemen. Tot vijf dagen na de feiten zijn er ook nog sporen terug te vinden in de urine.

Tussen juni 2023 en maart 2025 was er een grootschalig onderzoek vanuit UZ Gent waarbij testen werden gedaan bij elke case met vermoeden van spiking. De data-collectie is dus nog maar net afgesloten, maar de verwerking van de resultaten, inclusief analyse en interpretatie, zal in principe nog dit jaar afgerond zijn.

Dit onderzoek zal ons al een beter beeld kunnen geven van het fenomeen. Op basis van de resultaten kijken we welke volgende stappen de stad kan ondernemen.

We blijven ons inzetten voor een veilig uitgaansleven. Zoals blijkt hebben we daar al heel wat stappen in gezet en blijven dit thema ter harte nemen.
